

Scientology

Dess kosmologi, antropologi,
etik-system och metodläror

Régis Dericquebourg
Professor i religionssociologi

Lille universitetet III
Lille, Frankrike

22 september 1995

Scientology

Dess kosmologi, antropologi,
etik-system och metodläror

SCIENTOLOGY
DESS KOSMOLOGI, ANTROPOLOGI,
ETIK-SYSTEM OCH METODLÄROR

Innehåll

I. Är Scientology en religion?	1
I.I. Vad menar vi med religion?	1
I.II. Scientologys innebörd	2
Kosmologin: Det övernaturliga i Scientology	2
Dynamikerna och etik	3
Scientologys antropologi	4
A. Auditering	5
B. Religiös utbildning	6
C. Ceremonier	7
D. Organisation	7
E. Andlig vägledning	7
II. Vilka är scientologerna?	7
III. Hur validerar scientologer sina trosläror?	8
III.I. Pragmatisk legitimitet	10
III.II. Sannolikhet i tron	10
III.III. Relativ sanning	11
III.IV. Relevans	11
III.V. Livets mening	11
III.VI. Hänvisningar till vetenskapen	12
III.VII. Vikten av scientologisk teknologi	12
III.VIII. Hänvisning till en religiös tradition	13
IV. Slutsatser	13
Om författaren	16

Scientology

Dess kosmologi, antropologi, etik-system och metodläror

Syftet med denna överläggning är att undersöka Scientology ur en samhällsvetenskaplig synpunkt.

Frågan lyder: Är Scientology en religion och i så fall, vilken typ av religion? Vi skall försöka tillhandahålla beståndsdelarna till svar i denna avhandling.

Vi kommer även att beskriva några aspekter av Scientology så som den uppfattas av oss idag. Vår framställning är varken polemisk eller apologetisk.

1. Är Scientology en religion?

1.1. Vad menar vi med religion?

Denna överläggning kan inte ge upphov till en grundläggande diskussion om definitionen av religion. Vi får icke desto mindre ha en arbetande standpunkt och enas om ett minimiantal kännetecken som finns i de flesta religioner. Vi är medvetna om att denna åsikt preliminärt ger sken av att inte fästa avseende vid diskussionen om definitionen av religion, framtvindad av nya former av religion. Vi kan hålla med Bryan Wilson att en religion inbegriper:

- En kosmologi i vilken universum får en mening med hänseende till en eller flera övernaturliga krafter. Begreppet människan överskrider gränserna av hennes jordiska tillvaro. Det finns ett före och ett efter. Människans ändliga natur godtages inte.
- En moral som härstammar från denna kosmologi. Den tillhandahåller direktiv och vägledning enligt den antydda meningen med universum.
- Hjälpmedel som sätter människor i kontakt med den övernaturliga principen: bön, religiösa ceremonier, tekniker för meditation.

- En gemenskap av anhängare, sak samma hur liten, som har förmågan att upprätthålla och återge trossatserna, och att handha behållningen av frälsningens förmåner.

Föreningen av dessa beståndsdelar gör det möjligt att särskilja religioner:

- (1) från deistfilosofier, som tillhandahåller en kosmologi och en mening med tillvaron, men som inte har för avsikt att sätta människorna i förbund med övernaturliga krafter;
- (2) från individuell magi, som har för avsikt att förvärva empiriska resultat genom empiriska metoder;
- (3) från deistiska-organisationer som *frimureri*, som erkänner tillvaron av Universumets store arkitekt, men vars ceremonier inte är ämnade att sätta människan i förbindelse med honom.

I.II. *Scientologys innebörd*

Scientology innehåller en kosmologi, en antropologi, etik, religiösa ceremonier, en auditeringsmetod, en metod för att rena kroppen, utbildningsmetoder och en kommunikationsteori.

Kosmologin: Det övernaturliga i Scientology

Grundaren L. Ron Hubbard (1911–1986), förnyar tesen om ursprungliga andar. Han hävdar att andar, som han kallar *thetaner*, existerade före universumets födelse. De var icke-materiella, varelser utan massa, utan begränsning i tid, utan att upptaga rum, allvetande, allsmåktiga, oförstörbara, odödliga och med förmågan att skapa vad som helst. Dessa ogripbara varelser, tillsammans med det Högsta väsendet, skapade universum. Genom att göra det fångades de i sin egen fälla och fastnade i sin egen skapelse – och huvudsakligen i människan – dvs. i materia, energi, rum och tid (MEST, det fysiska universum), och glömde till och med att de var skaparna. Således förlorade de sin kraft och allvetenhet och blev sårbara människor. Sedan den tidpunkten har de återvänt till liv efter liv, och bebott olika kroppar. I dag har thetaner glömt bort sin verkliga andliga identitet och tror att de är mänskliga kroppar. Människan är följaktligen av andligt ursprung: hon är sammanlagt en kropp, ett sinne och en thetan.

Detta är en gnostisk version av den perfekta människans fall till ofullkomlighet, och en transponering av grekiskt drama, där gudarna blandar sig i mänskliga angelägenheter och blir fast där.

En befrielse måste göra slut på följderna av livstider. Scientology vill föra människan närmare hennes ursprungstillstånd som thetan.

Dynamikerna och etik

Scientology har att göra med den drivande kraften i universum och tillvarons mening.

Universum motiveras av en dynamisk drift, som är en kraft i överlevnadens tjänst, existensens absoluta grundsats. Den varierar bland individer och raser. Den beror på fysiologi, omgivning och erfarenhet. Den påverkar människans framhårdande gentemot livet, och intelligensens verksamhet betraktad som individens, gruppens eller rasens förmåga att lösa problemen i samband med överlevnad.

Individens moral bedöms i betraktande av de handlingar han utför för att överleva. I ett sådant perspektiv är godhet det som är uppbyggande, dålighet det som är emot överlevandet. Man kan se att Scientologys etik inte är en uppsättning rekommendationer (Bergsons uppfattning om stängd moral). Den är resultatet av en förståelse och ett inåtriktande av livets mening, som fungerar som en personlig kompass. Det vore ett öppet moralsystem.

I Scientology såväl som i spiritualistgrupper finns det ingen ”synd”. Det finns misstag som är destruktiva handlingar mot människan, familjen, samhället, Gud. En del av etiken är att upptäcka och råda bot på fel.

Den dynamiska driften blir alltmera komplex när organismen blir mera komplex. Hos en ”normal” (oaberrerad) människa uppdelas den i åtta områden, motsvarande målen:

- (1) Jagets dynamik består av en dynamisk drift att överleva som individ, att förvärva njutning och undvika smärta. Dynamiken handlar om mat, kläder, bostad, personlig ambition och individens allmänna mål.
- (2) Sexdynamiken styr fortplantningen.
- (3) Gruppdynamiken styr socialt liv. Den stimulerar det uppförande som är avsett att försäkra överlevnaden av den grupp som individen tillhör.
- (4) Mänsklighetens dynamik omfattar människosläktets överlevnad.

- (5) Dynamiken för livsformer driver personen att arbeta för livet i sig självt – dvs. alla levande ting, både växter och djur.
- (6) Det fysiska universum dynamik är individens drift att öka överlevnaden av materia, energi, rum och tid.
- (7) Tankens dynamik är den individuella driften att överleva som tanke och andlig varelse.
- (8) Det universella tänkandets dynamik är driften att överleva för skaparen eller det Högsta väsendet.

De första fyra dynamikerna står i samband med Dianetics. De andra, av metafysisk typ, som lades till på det tidiga 1950-talet, behandlas i Scientology (jfr skillnaden nedan).

Anhängaren bereds tillfälle att komma i harmoni med alla dynamikerna. Avprickningslistor för självutforskning gör det möjligt för honom att noga uppskatta sitt eget tillstånd på varje dynamik. Med hjälp av en pastor söker han sätt att avhjälpa bristfälliga tillstånd.

Scientologys antropologi

L. Ron Hubbards läror inbegriper en uppfattning av individen i vilken kroppen och sinnet är intimt sammanlänkade.

Grundad på hans forskning om sinnet och människonaturen, skrev L. Ron Hubbard år 1950 *Dianetics: Hur tanken påverkar kroppen*, som blev en omedelbar bestseller och resulterade i grundandet av Dianetics-organisationer. Vid den tidpunkten inriktade sig Dianetics endast på sinnet som ett sätt att avlasta eller befria en individ från själsligt trauma. Hubbard fortsatte emellertid sin forskning och tidigt på 1950-talet trädde han in i det andliga riket med upptäckten att människan är en odödlig ande som har levat oräkneliga liv och går utöver den fysiska dimensionen. Den första Scientology-kyrkan grundades 1954.

I Scientology kan sinnet liknas vid en dator med två huvudsakliga delar: det analytiska sinnet och det reaktiva sinnet.

Det första skulle representera intelligensen, en perfekt förmåga som antas vara medvetandets medelpunkt i individen ("jag" eller grundpersonligheten). Denna analytiker är analog med en

dator som arbetar med förnimmelser (stimuli från yttervärlden), fantasin och minnena som förvaras i standardminnesbanken. Denna minnesbank mottar, från födelsen till döden, vare sig den är vaken eller i sovande tillstånd, information som transmitteras av de olika sinnen, och lagrar allt i kronologisk ordning, i olika databaser (efter hörsel, syn, känsel osv.) som den håller tillgängligt för det analytiska sinnet. Detta sinne tänker ständigt. Det mottager oavbrutet kopior av lagrade faksimil, värderar dem och jämför dem för att förse individen med rätt svar på de problem han möts av. För att utföra rutinuppgifter som att gå, skriva på ett tangentbord osv., utan att få oandvändbar information, sätter det upp redo-att-arbeta-kretsar som är färdiga att användas och som reglerar insamlade funktioner. I princip är det analytiska sinnet en sorts tänkande felfri dator, som inte skapar psykiska eller psykosomatiska störningar.

Aberrerat uppförande beror på det reaktiva sinnet, som är en uppsamling av engram. De sistnämnda är inte egentliga minnen. Det är fullständiga, detaljerade inspelningar av alla förnimmelser som mottagits av individen under ett ögonblick av smärta och total eller partiell medvetlöshet, såsom svimningsanfall eller anestesi.

A. Auditering

Den huvudsakliga religiösa tillämpningen i Scientology kallas *auditering*. För scientologer är auditering en metodisk andlig väg. Vad är det?

Auditering tillåter individen att återhämta alla händelser i detta liv såväl som tidigare liv – på tidsspåret. De mest betydelsefulla händelser som finns är de traumatiserande händelser i vilka en mängd energi som minskar individens kapacitet genom att blockera förmåga och förnuftslogiskt tänkande, har avlägsnats. Återkallandet av dessa händelser och bearbetningen av dem utlöser, genom avreaktion, den energi som är sammankopplad med dessa episoder och som på detta sätt åter blir tillgänglig. Detta framkallar en känsla av välbefinnande. Händelser i det förflutna anses dessutom vara ursprunget till fysiska eller psykiska sjukdomar. Det är meningen att igenkännande av dem och arbetet som den auditerade personen utför på dem, skall radera dem. Till exempel kan någon som känner smärta, under auditering upptäcka att han blev strypt i ett tidigare liv. Vid körning av den traumatiska händelsen kan han lösgöra smärtan som åtföljde händelsen i det förflutna. Detta erinrar en om skapandet av en personlig myt i det schamanistiska botandet som diskuteras av Levi-Strauss i hans bok *Anthropologie structurale*.

I Hubbard-terminologin använder scientologisk auditering det analytiska sinnet för att tömma det reaktiva sinnet på dess skadliga engram, som hindrar förmågan att återställa den förkroppsligade thetanens förmåga.

Auditering åstadkommer två ting: 1) genom utforskning av det förflutna visar det snabbt den invigde att han är en allsmäktig förkroppsligad ande begränsad av sitt tillstånd som människa; 2) utplåning av engram leder till tillståndet "Clear".

Avlägsnandet av engram hjälper till att ge nytt liv åt varelsen. Det visar sig i en ökning av livskraften, med en större förmåga att överleva, med en känsla av kraft och med bättre förmågor, som kan mätas på en tonskala.

För scientologer är auditering en form av andlig vägledning. Bryan Wilson delar dessa åsikter (i "Scientology", 1994) genom sin formulering om Scientology som en systematisering av förhållandena med andlighet, en inriktning som påträffas i "metodism". För oss är den en sorts rationalisering av religiöst liv.

För scientologer är auditering först och främst ett andligt äventyr som ger en tillträde till människans andliga, odödliga beståndsdel, liksom i österländska religioner.

Det är genom auditering som thetanen blir säker på sin odödlighet och kan växa andligen. Genom auditering uppnår människan en större förståelse av sin andlighet och sitt förhållande till det Högsta väsendet. Auditering gör det också möjligt för människan att bli mera förstående och mer kapabel längs alla åtta dynamiker.

En del av religionens avfallingar har jämfört Scientology med en form av psykoterapi. Metoderna och ritualerna är emellertid inte desamma, och har totalt olika mål: psykoterapi har att göra med sinnet; Scientologys mål är däremot andens frälsning. 1) Personen som auditeras uppnår förståelse av människans dualism och genom upptäckten av tidigare liv förstår han beständigheten av en enhetlig princip befintlighet genom alla hans liv; 2) Scientology tar också itu med thetanen. Genom att thetanen avlastas den själsliga och kroppsliga massan återfår den sin ursprungliga förmåga; individen som representeras av thetanen skulle därmed bli "räddad levande" (*jivan mukti*).

B. Religiös utbildning

Det andra religiösa bruket som utgör kärnan i Scientology kallas *utbildning*, vilket är det koncentrerade studiet av Scientologys skrifter, både för andlig upplysning och för att utbildas till Scientology-pastor.

Scientologer anser att de måste använda sin erfarenhet i andligt medvetande under livets alla betingelser. De finner denna väg genom sina studier i Scientology-skrifterna. Detta har en likhet i studier för att uppnå upplysning som finns i andra religioner, exempelvis studier av Talmud i judendomen, studier av Buddhas läror och studier av esoteriska skrifter. Enligt scientologerna hör dessutom auditering och utbildning ihop. Man måste samtidigt höja sina förmågor, sitt ansvar och sin kunskap. Man upptäcker att man kan handla med styrkan av den förkroppsligade thetanen, och att man kan kommunicera med andra andliga varelser. Så till exempel lär sig scientologer under utbildningen hur man ”auditerar” för att upptäcka förloppet av förändlingen i andra, och att utöva sitt ansvar som troende.

C. Ceremonier

Scientology-kyrkan iakttagert ett antal religiösa ceremonier som traditionellt finns i huvudreligionerna: namngivningsceremonier, söndagsandakter, bröllop och begravningar.

D. Organisation

Scientology-kyrkan har den invecklade organisation som är typisk för en modern civilisation, grundad på ett stort antal organisationer. Varje religion lånar sin organisationsform av den tidsålder i vilken den uppstår. På senare tid har Jehovas vittnen lånat organisationsmetoder av industrialiseringens tidevarv, medan Scientology antagit den postindustriella erans organisationsstil.

Organisationens syfte är att erbjuda och ånyo frambringa frälsningens förmåner. Organisationen tjänar dess internationella utvidgning.

E. Andlig vägledning

Scientology-kyrkan har en samling av ordinerade pastorer som högtidlighåller ceremonier och utför auditering.

II. *Vilka är scientologerna?*

I sina studier av Scientology-kyrkan har Roy Wallis och Roland Chagnon försökt att skissera en profil av dess anhängare. Deras resultat överensstämmer på ett stort antal punkter.

I Frankrike har vi försökt att samla ihop data av samma sort från 285 anhängare, slumpvis utvalda. Resultatet är en profil som visar att två tredjedelar är män, att de flesta är mellan 26 och 41 års ålder. De flesta är gifta och har ett eller två barn.

Vanligtvis är scientologer födda och har bott i en stadskommun tills de fyllt 18 år. De är väl integrerade i samhället; deras professionella nivå är hög (medelstora företag, direktörer och högre chefer, affärsmän, hantverkare, butiksinnehavare). Fyrtiotvå procent har avslutat grundskolans högstadium, och har specialiserat sig i tekniska områden, konst, handel eller litteratur.

Franska scientologer kommer huvudsakligen från en katolsk bakgrund, men har avfallit från den; 16 procent säger att de varit ateister. Av dem som gick med på att tala om sin nuvarande inställning till sin ursprungliga religion, uppgav litet mer än hälften att de fortfarande tillhör den, och flera ville säga att de förstår den bättre och att de lever den på ett andligare sätt. Det bör noteras att utövning av Scientology inte nödvändigtvis leder till ett förnekande av den ursprungliga religionen, trots att Scientology i praktiken är en fullständig religion, och scientologer för det mesta behåller sina föregående religioner endast av samhälls- och familjeskäl.

III. Hur validerar scientologer sina trosläror?

Scientologiska skrifter tillhandahåller en del bevisningsgrunder för att validera (legitimera) L. Ron Hubbards scientologiska religiösa doktrin, som kallas en "tillämpad religiös filosofi". En genomgång av resonemanget visar att en integration finns mellan Scientology och idealen och utövningarna i samtida västerländskt samhälle.

Scientology-doktrinen – som inte är tänkt som en uppenbarad moralitet, utan snarare som resultatet av den rätta användningen av mänskligt förnuft – ställer upp mot det liberala samhällets ideal och värderingar: individuell framgång, en konkurrensmoralitet mellan individer för att undvika barbariskt uppträdande, stegringen av ekonomisk makt och vetenskap och teknologi, som förbättrar personligt välbefinnande, tro på civilisationens fortsatta framgång, på människan och hennes möjligheter, på möjligheten av harmoni mellan personliga mål och de mål som tillhör civilisationen i dess helhet. Tilltro till dessa ideal motiveras av människans natur: människan är god och strävar följaktligen efter att få det som är gott, dvs. optimal överlevnad. Om hon misslyckas med att bli mäktigare eller att utöva en moralitet som uppmuntrar framgång i civilisationen, är detta därför att hon lider av aberrationer som kan helas med hjälp av vissa metoder.

I sammanfattning: Människan kan återvända till de ursprungliga andarnas allvetenhet och allsmäktighet och skapa en mänsklighet som den som fanns i världens begynnelse. Detta är en sorts regressiv utopi som förändlig utvecklingen genom att göra den till ett pilgrimsfärd mot en värld med perfekta människor, som existerade en gång i det förflutna. Scientology-läran väddar till människans ansvarskänsla och erbjuder honom valet mellan ett alltmera barbariskt samhälle om de inte ändrar sig, och ett kraftfullt samhälle utan krig eller våld, om de går med på att behandla sina aberrationer. Vi kan se att L. Ron Hubbard framlägger en livsåskådning som innebär personligt ansvar, en väg till lycka, duglighet, välstånd och personlig utveckling, som inte är långt från den upplysningsfilosofi som dominerar våra högt utvecklade samhällen.

Vi kan därför se hur Scientology-läran motsvarar den empiriska verkligheten, såvitt det gäller innehållet i västerländska kapitalistiska samhällen. Läran motsvarar detta även i sina metoder för förvärv och utformning. Metoden för religiös utbildning överensstämmer med inlärningsmetoderna som används i de flesta utbildningssystem: lektioner, kurser, praktiska övningar. Scientologys doktrinära uppbyggelse liknar den kunskap som anhängare redan har förvärvat: medlemmarna tycker att det är förnuftsensligt (det framläggs som ett vetenskapligt bevis med begrepp, hypoteser och axiom) och vetenskapligt (det finns en samling tjocka böcker som dokumenterar L. Ron Hubbards upptäckter, tillsammans med hans olika experiment, misstag, problem och resultat). Systemet tillåter också att varje person skaffar sig metoder som han omedelbart kan sätta i verket enligt en klar ordningsföljd, med förutsägbara resultat. Denna typ av utbildning liknar i form den utbildning som scientologer erhållit i sina tidigare skolor eller universitetssystem.

Många scientologer är föreståndare, bolagsdirektörer, yrkesutbildade personer, idrottsmän och artister i underhållningsbranschen. De har vanligen uppnått minst motsvarigheten till studentexamen i sin allmänna utbildning, ofta högre. Scientologys kännetecken som vi just har beskrivit får medlemmarna att känna sig hemma tack vare den utbildning som de redan har fått. Vi kan tillfoga att Scientology också riktar sig till den, i det nutida samhället så vanliga fruktan – våld, krig, atombombshotet, miljöförstörelsen osv.

Å andra sidan likställs den livskraft, som fordras för att uppnå dessa mål, med Gud, vilket ger rörelsen andlig legitimitet. Under söndagsandakten tillkännager pastorn att ”uppstigandet till överlevnad är i sig själv ett uppstigande till Gud”. Vi kan här finna en kraftfull vision av det gudomliga, gemensam med många olika metafysiska rörelser.

För det andra: för scientologer beror Scientologys giltighet på fungerbarheten i dess teknologi. Scientology hävdar att den person som tillämpar etikteknologin och använder Scientology,

kommer oundvikligen att få ett bättre liv och ökat välbefinnande och läkande, vilket påvisar framgång. Ett exempel utan positiva resultat vanhedrar inte teknologin. Snarare inbjuder ett uppenbart misslyckande användaren att undersöka sitt eget motstånd, sina problem med relationer i samhället eller sin felaktiga användning av teknologin. Vad anledningen till misslyckandet än är uppmuntras han att framhärda, ty scientologer tror att det alltid finns en teknisk lösning på alla problem. Scientology fungerar om man följer den på korrekt sätt. Standardteknologin kan konsulteras i Scientology-texter. Tillämpningen av teknologin är strikt standardiserad; man behöver bara följa anvisningarna steg för steg som man lär sig genom undervisning i religionen, för att uppnå det önskade resultatet. Visshet om dess giltighet får man genom erfarenhet av metoderna.

Framgång bevisar teknologins legitimitet, och bevisar därför också legitimiteten i den tillämpade religiösa filosofin och de andliga begrepp som medföljer den.

Vi ville veta om Scientologys legitimitet, som det beskrivs i den officiella litteraturen, var densamma som den som används av medlemmarna. I detta syfte intervjuade vi 15 scientologer. Vi frågade dem varför de trodde att Scientology var sann. Medlemmarna som intervjuades hade varit i rörelsen mellan fem och tjugo år. De var alla högt utbildade. Deras argument kan uppdelas i flera kategorier.

III.I *Pragmatisk legitimitet*

De scientologer som intervjuades ansåg att deras trosåskådningar var välgrundade, eftersom de medförde påtagliga förbättringar i deras liv, ibland genom att helt och hållet ändra deras situation. De påstår att deras hälsa har förbättrats, att deras familjeliv är mera harmoniskt. De fortsatte i rörelsen därför att de såg definitiva resultat från början. För medlemmarna är Scientology en *användbar* religion.

III.II. *Sannolikhet i tron*

Personligt bestyrkande av giltigheten av Scientologys principer lämnar ett "obekräftat" fält. Många scientologer medger att de inte personligen har besannat hela L. Ron Hubbards doktrin för sig själva, och att det fortfarande finns en del områden med hypotetisk tro.

Tron på Gud diskuteras mycket. För en del finns det ingen tvekan om att ett Högsta väsende existerar. De talar om en inre övertygelse, ett bevis på Guds existens vilket fick dem att

åsidosätta sina meningskiljaktigheter med "katolikernas Gud" från barndomen. Andra har blivit influerade av kontakten med sina tidigare liv under auditeringen, som gav dem idén om en oändlig varelse. Till exempel: "Till att börja med var jag inte medveten om det, men allteftersom auditeringen fortsatte insåg jag att det verkligen fanns en åttonde dynamik, som är oändlig och som existerar; först visste jag inte om det, men nu vet jag att den finns." För de flesta av dem behöver emellertid Gud (i deras vokabulär – den åttonde dynamiken) bekräftas på samma sätt som de andra trosåskådningarna. Samtidigt ser de Gud som en sannolik hypotes: för det första, om de har provat en del av L. Ron Hubbards läror så finns det ingen orsak att resten inte skulle vara sann. Till exempel: "Jag vet att det finns en skapare av allting, av universum ... jag tror att det finns ett Högsta väsende, det är bara en fråga om tid. Existerar han fortfarande? Vid det stadium som jag nu har uppnått har jag inget sätt att veta det. Det är delvis tro och delvis *vetande*, för när man har verifierat 70 procent av en sak för sig själv, så tror man att resten antagligen är sant." – Scientolog sedan 20 år, vid 47 års ålder. Några andra tror att om scientologer på högre nivåer har funnit Gud, så måste han existera.

Samtidigt medger de att de befinner sig i ett sökande som kanske inte slutar med samma upptäckt. För många scientologer förblir "den åttonde dynamiken" en värld som de måste utforska personligen för att helt kunna tro på. För tillfället väntar de. Gud finns antagligen. Detta kan kallas tro på en sannolikhet.

III.III. *Relativ sanning*

Där personligt uppdagande dominerar är sanningen alltid relativ i förhållande till det stadium som uppnåtts längs scientologens väg till andlig utveckling. Två sorters sanningar som nämnts av en av de intervjuade illustrerar denna relativitet: den som är bortom tid och ord, och sanningen av "här och nu".

III.IV. *Relevans*

Scientologer anför också att deras tro är verklighetsrelevant. En av dem talade om att vara i harmoni med verkligheten, medan han samtidigt medgav att han själv skapat den, och att den hade blivit naturligt för honom. Till exempel, en av dem uppfattade Scientology-etiken som adekvat för att komma överens med andra, och för att ha att göra med dem. En annan troende sade att hon hade funnit en tillfredsställande metod för samhällsreform. Innan hon blev involverad med Scientology hade hon varit en militant socialist. Hon tyckte att hon i Scientologys teknologi hade funnit det redskap hon behövde för att "grundligt förbättra samhället".

III.V. *Livets mening*

Medlemmarna påstår sig ha funnit en mening med sina liv. En av dem beskrev sig själv som en sjöman som drev på oceanen under en molnig himmel, utan kompass eller landmärken att visa honom vägen, när han hittade en karta och all den navigationsutrustning han behövde. Scientologer tror att de har funnit livets mening och vägen att gå framåt. En av dem, som slutade med att studera medicin, erkänner att han inte kunde se meningen med alla sina ansträngningar, eftersom den bekväma medelklassexistensen mot vilken han styrde kurs verkade vara oförenlig med vad han tyckte vara livets mening, den mening han sade att han funnit i Scientology.

III.VI. *Hänvisningar till vetenskapen*

I våra intervjuer fann vi inga hänvisningar till allmänt erkända vetenskaper som bevis för scientologernas doktrin eller teknologi. Denna omständighet står i direkt kontrast till:

- a. De expertkunskaper som fordras av ledarskapet som nämnts ovan.
- b. L. Ron Hubbards uttalande att: ”Jag måste konstatera faktumet att vi har nått det vägskäl där vetenskap och religion möts, och vi måste nu sluta låtsas som om vi endast hade att göra med materiella mål. Vi kan inte syssla med det som rör människans själ och samtidigt ignorera det.”

Vi kan därför forma hypotesen att:

- a. Förenligheten med allmänt erkända vetenskaper är en officiell doktrin som betraktas vara ett accepterat faktum och som scientologer inte tycker att de behöver rättfärdiga. Eller,
- b. Legitimeringen av denna tro är mera en fråga om personlig erfarenhet snarare än anslutning till en officiell ståndpunkt.
- c. Att scientologisk teknologi ersätter vetenskapen.

Vi borde också notera att Scientology-kyrkan har förändrats sedan de åren under vilka den formades. Den beskriver sig själv som en specifik religiös rörelse; den legitimitet som Kyrkan numera söker grundas mindre på en vetenskaplig ställning än förr.

III.VII. Vikten av scientologisk teknologi

Scientology är inte så mycket att tro, som den är att utöva. Uttrycket ”göra Scientology” användes flera gånger. I en tidigare serie intervjuer angående definitionen av Scientology, lade medlemmarna vikt på *tillämpning* av teknologin. Under den nuvarande serien av intervjuer kom giltigheten att bero på teknologins användbarhet.

Scientology tycks vara en praktisk religion.

III.VIII. Hänvisning till en religiös tradition

De som intervjuades talade endast om religiösa traditioner för att utpeka deras brister. Ingen nämnde länken mellan buddism och Scientology, trots att den framhålls av L. Ron Hubbard. Han betonade deras gemensamma punkter men beklagade buddismens brist på effektivitet i världen.

Detta förbiseende åtföljer utelämnandet av vetenskapen. De troende försöker inte att legitimera sin trosåskådning genom att åberopa yttre faktorer. Det som de själva har bekräftat för sig tycks vara nog. De känner inget behov av att understödja sin tro inför andra i teologiska ordalag, eller att insätta sig i en tradition av religiöst tänkande, även om L. Ron Hubbard uppfattade likheter mellan Scientology, buddism och flera andra gamla vishetsreligioner.

Legitimeringen av Scientology av en del medlemmar skiljer sig en aning från officiella dokument. ”Vetenskap grundad på visshet” är snarare en ”vetenskap grundad på vissheter”, som endast accepteras sedan de bekräftats genom personlig erfarenhet. Följaktligen är tron grundad på sannolikhet, och är relativ till det ställe på den andliga skalan som uppnåtts av medlemmen. Å andra sidan accepteras doktrinära påståenden beträffande rörelsens teknologi. Vi har inte att göra med ett urskiljbart bevis på sanning som leder till en form av beteende, som i omvändelsefall i religioner med en frälsningsdoktrin. Hos dessa religioner ber de troende därför att de godtar en trosstruktur som rekommenderar bön. Scientologen lägger den ena vissheten på den andra tills han har tillräckligt med bevis på sanningen. En scientolog talade om för mig att han föredrog att tala om ”fortlöpande omvändelse”.

Det verkar också som om deras tro är en *fides efficax*, eftersom de troende påstår sig ha funnit i Scientology ett sätt att förstå samhället och att omvandla både det och hela världen.

IV. Slutsatser

Scientology har de utmärkande kännetecknen för en religion. Den har en teologi, en samling övningar som gör det möjligt att nå den andliga delen i varje människa, en ”mycket byråkratiserad” kyrkostruktur, och religiösa riter. Flera författare före oss, även de mest kritiska, har inte tvivlat på dess religiösa natur: Michel de Certeau, Roy Wallis, Bryan Wilson, Harriet Whitehead, Lonnie D. Kliever, Frank K. Flinn.

Vi har funnit följande kännetecken:

- (1) Scientology har metoder som är ämnade att skapa en väg mot frihet som ”en sund själ i en sund kropp”. L. Ron Hubbard och scientologerna går mycket långt med rationalisering av det religiösa livet och dess instrumentalisering. Den har oftast, och med rätta, jämförts med buddism. En del har beskrivit den som en ”teknologisk buddism”. Andra har sett en likhet med metodism med avseende på den systematiska karaktären i auditering (andlig vägledning).
- (2) Den gör det möjligt för anhängaren att ge mening till kosmiska, historiska och personliga händelser; den erbjuder den troende övertygelsen att han har lösningen på frälsning för personen och gruppen; den gör det möjligt för individen att vara vid orsak i sitt liv, i stället för att vara effekt av yttre orsaker.
- (3) L. Ron Hubbard är inte en profet som påstod att han funnit en väg till frälsning härrörande från en uppenbarelse; han framträdde som en andlig forskare som progressivt grundade en frälsningsmetod som är en väg till ”uppnåelse”.
- (4) Den bygger på en personlig upplevelse, en smula mystisk, som gör det möjligt för en att kontakta sin egen andliga natur. Den förutsätter en ”religiös virtuositet”, dvs. ett viktigt självengagemang, och därför är den inte en religion för masstillbedjan.
- (5) Scientology har karaktären av en ”denna värld”-religion som påminner om Sokka Gakkai, där yrkesmässig framgång uppnådd på ett ärligt sätt ses som ett tecken på positiv andlig utveckling. Vi kan också dra paralleller mellan Scientologys etik och den som finns i traditionell protestantism. I sistnämnda fall vittnar framgång i världsliga angelägenheter om ett tillstånd av nåd, och i det förstnämnda är det en utåtriktad yttring av personens arbete på sin egen personlighet, av en personlig religiös och

moralkodex sammansatt huvudsakligen av psykologiska befrielsemetoder som andligen befriar individen, och tillämpningen av ett mycket konkret moralsystem.

- (6) Den är inte en sekt – den är inte uteslutande, och anhängaren är inte tvungen att avsäga sig sin föregående religion, fastän de flesta uteslutande utövar Scientology.
- (7) Den religiösa karaktären hos Scientology-kyrkan har påvisats sedan det tidiga 1950-talet, enligt broschyren som Church of Scientology International utgav med anledning av sitt 40-årsjubileum år 1994. Church of Scientology International, med sitt huvudkvarter i Los Angeles, beskrivs som Moderkyrkan (liksom kyrkan i Boston för Christian Scientists). Det finns hänvisningar till församlingsmedlemmar och religiöst brödraskap, andliga tjänster och kyrkoanslutet välgörenhetsarbete. Under de intervjuer av scientologer som vi nyligen utfört, betonades dessutom den religiösa dimensionen allt starkare. Genom att alltmer tillkännage dess religiösa natur attraherar Scientology människor som söker en religion, medan den i sin begynnelse drog till sig människor som sökte en lösning av problem på ett personligt plan. Allteftersom Scientology utvecklades, blev Dianetics integrerad i helhetens framgång.
- (8) Scientology innehåller utopiska beståndsdelar: L. Ron Hubbard har föresatt sig den utopiska arbetsuppgiften – ”att Cleara planeten”, som föreställer sig ett samhälle utan vansinne, brottslighet och krig, där kapabla människor kan ha framgång, hederliga människor rättigheter och där människan är fri att stiga mot högre höjder. Etik som tillämpas spontant (öppen bergsonisk moral), kommer att avlägsna alla felaktigheter i tillvaron, och genom att theta återställs, kommer etiken att öka. Världen kommer att förbättras allteftersom antalet scientologer ökar.
- (9) Scientology har fötts i en modern kontext. Från detta får den vissa beståndsdelar (en teknisk karaktär, ett välhävdat metodiskt tillvägagångssätt, vikten av kommunikation, välbefinnande, förståelse av organisation, personlig erfarenhet), som blandats med uråldriga spiritistiska traditioner.

L. Ron Hubbard och scientologerna utvidgar användningen av förnuftets redskap för att främja en mystisk väg, en självförvandling, och en förvandling av världen. Det är förmodligen av denna anledning som Scientology förefaller unik bland religionerna.

Om författaren

Régis Dericquebourg är professor i religionssociologi vid University of Lille III, Lille, Frankrike. Han har en examen i psykologi från universitetet i Paris och doktorerat i sociologi från Sorbonne-universitetet och arbetar nu med National Center of Scientific Research.

Sedan 1972 har professor Dericquebourg ägnat sig åt att studera minoritetsreligioner, ett projekt som han startade med att tillbringa tre år i Jehovas vittnen som en iakttagare.